

**T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK
BAKANLIĞI**

**SIFIR
ATIK**

SIFIR ATIK

NEDİR?

Türkiye, nüfus ve ekonomik olarak hızla gelişen ve büyüyen bir ülkedir. Ekonomik büyüme, nüfus artışı ve refah seviyesinin yükselmesi ile birlikte atık üretim miktarları da artmaktadır.

Sıfır Atık; israfın önlenmesini, kaynakların daha verimli kullanılmasını, atık oluşum sebeplerinin gözden geçirilerek atık oluşumunun engellenmesi veya minimize edilmesi, atığın oluşması durumunda ise kaynağında ayrı toplanması ve geri kazanımının sağlanmasını kapsayan atık yönetim felsefesi olarak tanımlanan bir hedeftir.

Sıfır Atık Prensibinin Avantajları

- İsrafın önüne geçilmekte
- Ekonomik
- Enerji tasarrufu
- Hammadde
- Temiz üretim
- Çevre koruma
- Duyarlı tüketici
- Prestij
- Ulusal ve uluslararası belgeler
- Kaynak yönetimi

SIFIR ATIK

Uygulama Planı

Bakanlığımız, “Sıfır Atık” prensibini hedef almış ve 2017 Haziran ayında çalışmalara başlayarak öncelikle kendi ana hizmet binasında aşamalı olarak uygulamaya geçmiştir.

Sıfır Atık Projesinin Bakanlığımızda uygulanmaya başlamasının akabinde Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın eşi Sayın Emine Erdoğan Hanımefendinin takdirleri ile kendileri projemize öncülük etmiş ve 26.09.2017 tarihinde Sıfır Atık Projesinin Tanıtım Toplantısı yapılarak bu projenin tüm Türkiye’de uygulanmasına ilişkin yola çıkılmıştır.

Kamu Kurum/kuruluşları
Belediyeler
Sağlık kurumları (Hastaneler,)
Eğitim Kurumları (Üniversiteler, okullar, enstitü, yurtlar)
Askeri Birlikler
Terminaller (Havaalanı, otopark, gar, liman)
Alışveriş Merkezleri
Eğlen dinlen tesisleri (Otel, Restoran, eğlence merkezi v.s.)
Büyük İşyerleri
Konut Siteleri

ATIK NEDİR? TÜRLERİ NELERDİR?

ATIK: İhtiyaçlarımızı karşılamak üzere kullandığımız maddelerin, o an için kullanılmayan veya kullanıldıktan sonra atılan kısmıdır.

Evsel Atıklar

Ambalaj Atıkları

Tehlikeli Atıklar

Tehlikesiz Atıklar

Atık Yağlar

Bitkisel Atık Yağlar

Tıbbi Atıklar

Atık Lastikler

Elektronik Atıklar

Atık Piller

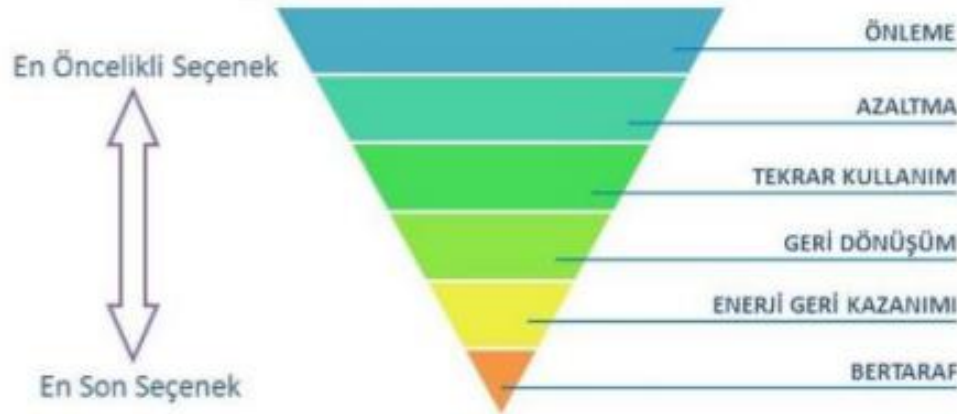
Flüoresanlar

ATIK YÖNETİMİ NEDİR?

Atığın oluşumunun önlenmesi, kaynağında azaltılması, yeniden kullanılması, özelliğine ve türüne göre ayrılması, biriktirilmesi, toplanması, geçici depolanması, taşınması, ara depolanması, geri dönüşümü, enerji geri kazanımı dâhil geri kazanılması, bertarafı, bertaraf işlemleri sonrası izlenmesi, kontrolü ve denetimi faaliyetlerini kapsamaktadır.

Atık Yönetimi Hiyerarşisi

KURUMLARDA OLUŞABİLECEK ATIK TÜRLERİ

Plastik/Kağıt/Cam/Metal/Kompozit Ambalaj Atıkları

- Hacimli bir malzemedir
- Geri dönüştürülebilir
- Çevre kirliliğine sebep olur
- Doğal Kaynaklarımız azalır
- Çöp dağları
- Enerji Kaybı
- Ekonomik Kayıp

Organik Atıklar

Organik atıklar, meyve ve sebze artıkları, yumurta kabukları, çay posaları, park-bahçe atıkları vb. bitkisel kökenli atıklardır.

**KOMPOST
İŞLEMİ**

Ekmek ve yemek atıklarının içine kürdan, peçete vs atmıyoruz

Ekmek
Artıkları

Hayvan
Barınağı

Yemek
Artıkları

Hayvan
Barınağı

Tehlikeli Atık

Tehlikeli atıklar: yanıcı, yakıcı, kanserojen, patlayıcı, tahriş edici, zehirli atıklardır.

Toner-kartuşlar
kontamine ambalajlar
kontamine filtreler
basınçlı kaplar vb.

Oluşan tehlikeli özellikteki atıklar, şeffaf bir poşet içerisine konularak kat görevlileri tarafından Atık Geçici Depolama Alanına götürülerek uygun konteynerler içerisinde, her biri ayrı depolanmaktadır.

Tıbbi Atık

Tıbbi atıklar, doğrudan veya aracı hayvanlarla bulaşan, cüzzam, veba, kolera, dizanteri, tüberküloz, kuduz, sıtma gibi hastalıklara sebebiyet verebilen atıklardandır. Bu nedenle hiçbir suretle diğer atıklarla karıştırılmamalı, ayrı olarak toplanması sağlanmalıdır.

Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya

Atık elektrikli ve elektronik eşyalar, içeriğinde bulunan ağır metaller nedeniyle çevre ve insan sağlığına zararlı etkilerde bulunabilecek atıklardandır ve ayrı toplanması gereklidir.

Ayrıca içeriğinde bulunan altın, gümüş, bakır gibi değerli madenlerin geri kazanımının sağlanması açısından da önemli atıklardandır.

DÜNYAMIZIN PİLİ BİTMESİN

ATIK PİLLERİ AYRI TOPLAYALIM

Türkiye'de yılda yaklaşık 6-7 bin ton pil piyasaya sürülmektedir. Cep telefonundan saate, oyuncaktan tv kumandasına, dizüstü bilgisayara kadar hayatımızı kolaylaştıran birçok alanda kullanılmaktadır.

Piller şarj edilmeyen piller ve şarj edilebilen piller olarak iki gruba ayrılır. Çinko karbon, alkali mangan, lityum piller şarjsız, nikel kadmiyum, nikel metalhidrit ve lityum iyon piller ise şarjlı grupta yer alır. Özellikle nikel kadmiyum, nikel metalhidrit ve lityum iyon piller geri kazanılmaktadır. Bu tür pillerin geri kazanımından nikel, kobalt ve kadmiyum elde edilmektedir. Dünyada rezervleri oldukça azalan kobaltın atık pillerden geri kazanım yoluyla elde edildiği bilinmektedir.

Piller ve bataryalar sökülmemeli, içleri açılmamalı ve ezilmemelidir. Genellikle saatlerde kullanılan düğme pillerin çocuklar tarafından kolayca yutulabilme riskine karşı, bu tür piller ortalıkta bırakılmamalıdır.

Şarj edilemeyen piller, alevlenme ve patlama riskine karşı kesinlikle şarj edilmeye çalışılmamalıdır.

ATIK PİLLERİ NE YAPMALIYIZ?

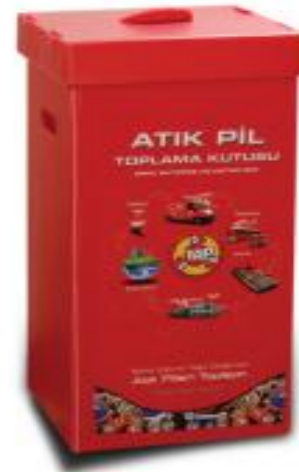
Atık pillerin çöpe, toprağa, denize, akarsulara ve kanalizasyonlara atılması veya yakılmaları durumunda içerdikleri ağır metaller çevrenin kirlenmesine yol açabilmektedir.

Kadmiyumlu pil bir olimpik havuzun üçte birini doldurmaya yeterli 600.000 litre suyu kirlitebilmektedir. Bu da yaklaşık 11 kişinin yıllık su ihtiyacına karşılık gelmektedir. Kullanım ömrünü tamamlamış piller ve bataryalar tüketici tarafından ayrı kaplarda biriktirilmeli, okullarda, marketlerde, camilerde, muhtarlıklarda ve diğer kamuya açık alanlardaki pil toplama noktalarına bırakılmalıdır.

Pil toplama noktalarındaki atık piller toplandıktan sonra, yetkili kişiler tarafından türlerine göre ayrıştırılmalı, çeşitli fiziki ve kimyasal işlemlerle bünyelerindeki bazı değerli maddelerin geri alınmaları sağlanmalı veya uygun koşullarda bertaraf edilmelidir. Pil ya da bataryaların yakılarak bertaraf edilmeleri çözüm değildir. Çünkü yanma sonucunda kurşun, cıva ve kadmiyumun daha da zehirli olan oksitleri gaz halinde oluşur ve soluduğumuz havaya karışır.

**ATIK PİLLERİ ÇÖPE
ATMAYALIM!**
KOLAYLIKLA
ULAŞABİLECEĞİNİZ ATIK PİL
TOPLAMA KUTULARINA ATIK
PİLLERİMİZİ ATABİLİRİZ

KAZANIMLAR

1 TON KAĞIDIN GERİ KAZANILMASI İLE

17 AĞACIN
KESİLMESİ ÖNLENİR

177 KG DAHA AZ
SERA GAZI SALINIMI GERÇEKLEŞİR

4100 Kwh
ENERJİ TASARRUFU SAĞLANIR

28 m³
SU TASARRUFU SAĞLANIR

2,5 m³
DEPOLAMA ALANINDAN
TASARRUF SAĞLANIR

1 TON ATIK CAMIN GERİ KAZANILMASI İLE

42 Kwh
ENERJİ TASARRUFU SAĞLANIR

30 KG DAHA AZ
SERA GAZI SALINIMI GERÇEKLEŞİR

%30 HAMMADE
TASARRUFU SAĞLANIR

0,12 VARİL
PETROLDEN TASARRUF EDİLİR

1,5 m³
DEPOLAMA ALANINDAN
TASARRUF SAĞLANIR

1 TON PLASTİĞİN GERİ KAZANILMASI İLE

5774 Kwh
ENERJİ TASARRUFU SAĞLANIR

41 KG DAHA AZ
SERA GAZI SALINIMI GERÇEKLEŞİR

23 m³
DEPOLAMA ALANINDAN
TASARRUF SAĞLANIR

16,3 VARİL
PETROLDEN TASARRUF EDİLİR

1 TON ATIK CAMIN GERİ KAZANILMASI İLE

1 TON METALİN GERİ KAZANILMASI İLE

642 Kwh
ENERJİ TASARRUFU SAĞLANIR

95 KG DAHA AZ
SERA GAZI SALINIMI GERÇEKLEŞİR

3 m³
DEPOLAMA ALANINDAN
TASARRUF SAĞLANIR

1,8 VARİL
PETROLDEN TASARRUF EDİLİR

RENK SKALASI

SIFIR ATIK ÖNERİLERİ

ÖNLEME / AZALTIM İÇİN

- Tekrar kullanımı, onarımı ve geri dönüşümü mümkün olan malzemelerin kullanımını tercih et
- Basılacak broşür, katalog vb. sayısını asgariye indir; mümkünse web sayfasından erişim sağla
- Başka bir durumda tekrar kullanılabilir matbu malzemeyi toplantı/konferanstan sonra toplayıp tekrar kullanmak üzere muhafaza et
- Tek tarafı basılı kâğıtları müsvetde olarak kullan
- Bilgisayarları ve fotokopi makinalarını çift taraflı baskı için ayarla
- Yazışmaları elektronik ortamda yap
- Suyu, damacana/sürahi ve cam bardaklarda dağıt; tek kullanımlık ambalajı önle/azalt

TEKRAR KULLANIM İÇİN

- Nakliye ambalajlarını tekrar kullan
- Tekrar kullanılabilir gıda servis malzemelerini değerlendir
- Tamir edilebilecek durumda olan eşyanı tamir et
- Eskimediye atma başka amaçlarda değerlendir
- Takas yap
- Ortak kullan

SATIN ALMA İÇİN

- Çevreye duyarlı, sürdürülebilir ürünleri ve çevreci tedarikçileri tercih et
- Tedarikçilere daha çevreci üretim için önerilerde bulun

KOMPOSTLANABİLİR ATIKLAR İÇİN

- Yoğun miktarda organik atık oluşan noktalarda organik atıkları ayrı biriktir
- Atığına yerinde çözüm bul. Kendi alanın içerisinde organik atıklardan açık alanda veya makinede kompost elde ederek kendi park/bahçelerinde toprak iyileştirici olarak kullan
- Toplanan organik atıkların Belediyelerin kompost ve biyometanizasyon tesislerine ulaştırılmasını sağla

EK-2 UYGULAMA

Türkiye hammadde olarak yurtdışından plastik atık ithal ediyor

19.12.2018 - 11:29

Sıfır Atık

Artık ekonomide atıklar birer hammadde olarak değerlendiriliyor. Kendi plastik atığını yeterince ayrıştıramayan Türkiye, bu hammadde ihtiyacını karşılamak için yurtdışından plastik atık ithal ediyor

Türkiye Evsel Atığının Yalnızca Yüzde 1'ini Geri Dönüştürüyor

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı'nın yayınladığı (OECD) 2015 yılı raporuna göre, Türkiye çöpünün yalnızca yüzde 1'ini geri dönüşüme yolluyor, atıkların kalanı ise katı atık sahasına gönderiliyor.

Türkiye için durumun vehameti bununla da sınırlı değil. Science dergisinde yayımlanan araştırmaya göre, Türkiye plastik atıkları geri dönüştürme konusunda en başarısız ilk 20 ülke arasında.

SIFIR ATIK OKUL VE KURUMLARA DAĞITIMI YAPILAN SİSTEMLER

**SIFIR ATIK
OKUL VE KURUMLARA DAĞITIMI YAPILAN SİSTEMLER**

SIFIR ATIK

OKUL VE KURUMLARDA YAPILMASI GEREKEN SAHA ÇALIŞMALARI

NELER PLASTİK ATIKTIR?

- Pet şişeler
- Şişe kapakları
- Su damacaneleri
- Ambalajlar
- Naylon poşetler
- Plastik kutular
- Pet bardaklar
- Temizlik malzemesi ambalajları
- Kişisel bakım ürünleri ambalajları
- Plastik oyuncaklar

NELER CAM ATIKTIR?

- İçecek şişeleri
- Konserve kavanozları
- Reçel kavanozları
- Sürahi
- Bardak
- Pencere camları
- Araba camları ve farları

NELER METAL ATIKTIR?

- Alüminyum içecek kutuları
- Yağ ve salça tenekeleri
- Konserve kutuları
- Mutfak gereçleri (çatal, bıçak, tencere, tava, çaydanlık)
- Alüminyum folyolar

SIFIR ATIK

OKUL VE KURUMLARDA YAPILMASI GEREKEN SAHA ÇALIŞMALARI

Atılabilecek Atık Örnekleri

Kauçuk, lastik ve paçavra olmuş tekstil malzemeleri,
Kullanılmış Islak havlu ve mendiller,
Çiklet ve şekerleme atıkları,
Seramik -Porselen vb mutfak ve aksesuar eşya atıkları,
Yemek ve Yemek hazırlama Atıkları,
Bozulmuş ambalajlı gıdalar
Ekmek ve hamur atıkları,
Süpetü atıkları,
Evcil hayvan dışkı ve kumları,
Hijyen ürünleri ve çocuk bezleri,
vb.

SIFIR ATIK

OKUL VE KURUMLARDA YAPILMASI GEREKEN SAHA ÇALIŞMALARI

NELER KAĞIT ATIKTIR?

- Kitaplar
- Defterler
- Yazışma Kağıtları
- Gazeteler
- Kese Kağıtları
- Not Kağıtları
- Karton Koli
- Kağıt Peçete
- Kağıt Ambalaj

CAM-METAL

Atılacak Cam Atıklar:

- * Cam Gıda Kapları
- * Meyve Suyu Şişeleri
- * Konserveler
- * Bardak

Atılacak Metal Atıklar:

- * İçecek Kutuları
- * Konserveler
- * Ataç ve Zımba Teli
- * Alüminyum Kaplar

Atılmayacak Cam Atıklar:

- * Boş İlaç Şişeleri
- * Seramik
- * Porselen

Atılmayacak Metal Atıklar:

- * Sprey Kutuları
- * Basınçlı Kaplar

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK
BAKANLIĞI

PLASTİK

Atılacak Atıklar:

- * Su Şişesi
- * Yoğurt Kabı
- * Ayran Kabı
- * Kargo Poşeti
- * Plastik Kapaklar
- * Tabak ve Kaşık

Atılmayacak Atıklar:

- * Boya ve kimyasalların Plastik Kapları
- * Margarin Kapları
- * Yağlı Kaplar

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK
BAKANLIĞI

KAĞIT-KARTON

Atılacak Atıklar:

- * Kağıt Ciltli Kitaplar
- * Yazı ve Çizim Kağıdı
- * Gazete ve Dergiler
- * Karton Koliler

Atılmayacak Atıklar:

- * Yağlı Kağıtlar
- * Yapıştırma Bantları

ORGANİK ATIKLAR

Atılacak Atıklar:

- * Meyve Kabuğu
- * Yumurta Kabuğu
- * Çay Posası
- * Yaprak
- * Sebze Atığı

GERİ DÖNÜŞMEYEN EVSEL ATIKLAR

Atılacak Atıklar:

- * Islak Mendil
- * Porselen Tabak
- * İzmarit
- * Süprüntü
- * Çiklet